

Thi hvad man end vil mene om Statens Ret til Jordens Værdistigning i Almindelighed, turde det blive meget vanskeligt at hævde Kravet om Statens Ret, forsaavidt den heromhandlede Jord angaar, naar man for den øvrige Jords Vedkommende end ikke gør Krav paa en Andel i Værdistigningen. Hermed vil jeg dog ikke sige, at jeg for mit Vedkommende vil anbefale en Værdistigningsafgift paa Jorden i Almindelighed, thi efter min Grundopfattelse af disse Spørgsmaal maa jeg anse det for langt bedre saavel for Samfundet som for Jordbrugerne, at Staten gennem hensigtsmæssige Foranstaltninger søger at holde Jordprisen nede paa et lavt Niveau end gennem en Værdistigningsafgift at gøre sig medinteresseret i Værdistigningen og derved paa en Maade meddelagtig i Jordspekulationen.

Jeg kunde i og for sig indskrænke mig til foranstaaende Bemærkninger, der tilstrækkelig motiverer, hvorfor jeg ikke kan slutte mig til det af Kommissionens Flertal vedtagne Forslag til Lov om Lens, Stamhuses og Fideikommissgodsters samt de herhenhørende Fideikommisskapitalers Overgang til fri Ejendom. Men jeg finder dog at burde tilføje, at jeg, selv om jeg havde kunnet tiltræde Flertallets Forslag om, at Staten skal erhverve Jord til Udstykning efter de i Kommissionsbetænkningen af 18. Januar 1916 foreslaaede Regler, dog under ingen Omstændigheder vilde kunne give det foreliggende Lovforslag min Stemme. Idet Forslaget nemlig ikke respekterer de successionsberettigedes Rettigheder, men kun stiller de 3 nærmeste Successorer en saakaldet Billighedserstatning i Udsigt, indeholder det efter min Opfattelse en Ekspropriation uden fuldstændig Erstatning og strider derfor imod Bestemmelsen i § 80 i Grundloven af 1915. Den af Flertallet hævdede Opfattelse, hvorefter Lovgivningsmagten uden Hensyn til den nævnte Grundlovsbestemmelse er lige saa beføjet til at forandre den for Fideikommisser gældende Successionsorden som til at ændre de almindelige Arvegangsregler, er nemlig øjensynlig urigtig.

At Lovgivningsmagten uden Hensyn til § 80 i Grundloven af 1915 er berettiget til naar som helst at forandre de almindelige Arvegangsregler, er ubestrideligt, og Ændringer heri er da ogsaa foretaget flere Gange i den siden den frie Forfatnings Indførelse forløbne Tid. Ved Loven af 29. December 1857 afskaffedes saaledes den efter Fr. af 21. Maj 1845 § 2 fremdeles bestaaende Ulighed i Sønners og Døtres Arveret, og ved Lov af 8. Januar 1887 ophævedes de ifølge Fr. af 14. Oktober 1773 gældende særlige Arvegangsregler vedrørende Selvejergaarde paa Bornholm. Den almindelige Arveret er imidlertid ikke nogen Ejendomsret eller Formueret overhovedet, men bestaar kun i en Adgang til at vinde Ejendomsret over Arveladerens Formue, hvis han efterlader sig saadan, og Hensynet til Arvingerne begrænser som bekendt ikke Arveladerens Ret til ved Retshandler i levende Live at raade over sin Formue, som han finder for godt. Der kan derfor heller ikke være nogen Tvivl om, at Lovgivningsmagten, hvis den almindelige Arvelovgivning foreskrev, at Arveladerens ældste Søn skulde arve hele den efterladte Formue, uden Hensyn til Bestemmelserne i Grundlovens § 80 vilde være berettiget til at ophæve en saadan Regel og i Stedet foreskrive, at den efterladte Formue skulde deles lige mellem alle Børnene.

Retten til at succedere i Besiddelsen af et Fideikommis har derimod kun en tilfældig udvortes Lighed med den almindelige Arveret og er i Virkeligheden en fra Arveretten ganske forskellig Ret. Det sædvanlige er ganske vist, at Successionsretten tilkommer Besidderens ældste Søn fremfor andre successionsberettigede, men en saadan Successionsorden er ingen begrebsmæssig Nødvendighed, og mig bekendt foreligger der i alt Fald ét Eksempel paa, at Successionsretten ved Besidderens Død ikke tilkommer hans ældste Søn, men en helt fremmed Person. Til Fideikommissets Begreb hører kun, at en Formue-